

BEGROOTING VAN UITGAVEN TEN BEHOEVE VAN DE VOLTOOIING
VAN HET VESTINGSTELSEL, DIENST 1902.

VOORLOOPIG VERSLAG.

Het wetsontwerp tot vaststelling der begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1902, gaf in de afdeelingen der Kamer aanleiding tot de volgende opmerkingen en beschouwingen.

Den toestand van ons geheele vestingstelsel achten sommige leden in hooge mate onbevredigend. Zij wezen er op, dat bij de deskundigen verschil van meening bestaat over de waarde, die ons vestingstelsel voor de landsverdediging heeft en over de betrekkelijke nuttigheid der onderscheidene, thans bestaande liniën en stellingen. Daarbij gewaagden zij o.a. van de critiek van de oud-ministers SEYFFARDT en SCHNEIDER, welke laatste nog onlangs op verschillende gronden de betrekkelijke waardeloosheid heeft befoegd van de Nieuwe Hollandsche Waterlinie en de groote kosten, die noodig zouden zijn om haar behoorlijk verdedigbaar te maken, terwijl juist aan die linie weinig kosten besteed worden en terwijl het, zelfs bij de voorgenomen vermeerdering van onze levende strijdkrachten, zeer betwifelbaar is of wij over de voor de verdediging noodige troepen zouden kunnen beschikken.

Ten aanzien van de waarde en de meest wenschelijke inrichting der Stelling van Amsterdam bestaat, naar deze leden betoogden, eveneens groote onzekerheid. Zal de Stelling verdedigbaar zijn met het oog op de moeilijkheid der approviandeering, zal zij tegen een bombardement bestand wezen en zal niet de onmogelijkheid om de sluizen te IJmuiden en daarmede het Noord-zeekanaal te beveiligen, het zwakke punt der Stelling blijken te zijn? Zoude het niet beter zijn de tegenwoordige plannen voor de Stelling, die toch waarschijnlijk niet voltoerd kunnen worden, te laten varen en terug te gaan tot het zoogenaamde kleine plan van 1894 van den Minister SEYFFARDT zonder bomvrije gebouwen? Ook wezen deze leden nog op de omstandigheid, dat door eene eventueele droogmaking van de Zuiderzee de Stelling, zooals zij nu ontworpen is, zonder nieuwe werken wellicht waardeloos zou worden gemaakt.

Tegenover deze beschouwingen, werd van andere zijde in het licht gesteld, dat, hoeveel beter het wellicht geweest ware, dat de zoo groote kosten, aan inrichting van bomvrije forten besteed, voor versterking van onze levende strijdkrachten waren aangewend, thans op den ingeslagen weg toch wel diende te worden voortgegaan. Daarbij werd de opmerking gemaakt, dat de overweging, die indertijd den doorslag gegeven heeft voor het maken der bomvrije gebouwen, lag in de overtuiging, dat onze soldaten bij de uitvoering van hunne hachelijke taak in de verdediging van de Stelling van Amsterdam, niet onbeschermd aan 's vijands vuur mocht worden blootgesteld.

Gevraagd werd, hoeveel troepen voor de verdediging der Stelling van Amsterdam worden noodig geacht en of de zoogenaamde kortgeoeffenden, die de Militiewet 1901 kent, daarvoor deugdelijk zouden zijn. Ook werd gevraagd of de pl.m. 10½ miljoen, die vroeger geraamd zijn om de Stelling verder te voltooien, voldoende zullen zijn.

De vraag, reeds bij de algemeene beschouwingen over hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting gedaan en in het Voorloopig Verslag weergegeven, of de Minister er bezwaar in zoude zien, zijne inzichten te doen kennen omtrent eene inkrimping en vereenvoudiging van ons vestingstelsel, gepaard gaande met eene vermindering van het aantal bezettingstroepen en uitbreiding van het veldleger, werd hier herhaald. Om meer dan éene reden achten de leden, die haar stelden, het juiste tijdstip voor het nemen van eene beslissing omtrent het al of niet beperken van ons vestingstelsel gekomen. Vooreerst,

omdat bij het ontwerpen van eene legerorganisatie met ons vestingstelsel rekening moet worden gehouden en de indeeling van het leger in veld- en bezettingstroepen eene geheel andere moet zijn bij behoud van het tegenwoordige, uitgebreide vestingstelsel, dan bij eene belangrijke beperking daarvan. Maar bovendien, omdat blijkens de Troonrede de invoering van snelvuurgeschut, die aanzienlijke geldelijke offers zal vergen, niet kan uitblijven. Daargelaten welk bedrag ten slotte noodig zal blijken, schijnt echter het aanschaffen van zoodanig geschut verband te moeten houden met de inrichting en de uitgebreidheid van ons vestingstelsel.

Mocht de Minister tot eene belangrijke beperking van ons vestingstelsel geneigd zijn, eene beperking, die kwalijk zou kunnen geschieden vóór de Stelling van Amsterdam zoo goed als voltooid zoude zijn, dan zoude, naar deze leden opmerkten, ook daarin eene reden te meer zijn gelegen om de uitvoering dier Stelling met de meeste kracht te bevorderen. Zij herinnerden, hoe bij de behandeling der begrooting voor 1896 tot het maken der definitieve Stelling van Amsterdam werd besloten en de voltooiing dier Stelling in 6 jaren werd in uitzicht gesteld, maar hoe de weinig krachtige wijze, waarop sinds 1897 aan die Stelling is voortgewerkt, heeft gemaakt, dat dit resultaat allerminst is verkregen, zoodat er thans alleszins aanleiding zoude bestaan, door eene leening, op korten termijn aflosbaar, de Stelling binnen korten tijd te voltooien.

Gevraagd werd eene opgave van de totale uitgaven voor aanbouw en onderhoud, die sedert de vestingwet tot stand kwam, aan onze vestingen, liniën en stellingen zijn besteed.

Enkele leden spraken den wensch uit, dat het den leden der Staten-Generaal zoude vrijstaan, onze vestingwerken en in het bijzonder de forten van de Stelling van Amsterdam, zij het dan ook gedeeltelijk, te bezichtigen.

Van andere zijde werd echter tegen dezen wensch — tenzij eene speciale vergunning tot bezichtiging werd verleend — met nadruk opgekomen.

Blijkens de Memorie van Antwoord betreffende de loopende vestingbegrooting waren ten vorigen jare de onderhandelingen tusschen het Rijk en het gemeentebestuur van Terneuzen over de wijziging van de vestingwerken aldaar en de regeling der verdeeling van de kosten, aan bedoelde wijziging verbonden, weder hervat. Omtrent den huidige stand dezer aangelegenheid verzocht men te worden ingelicht.

Art. 1. Gevraagd werd hoeveel civiele ingenieurs thans nog tijdelijk in dienst zijn.

Ten behoeve van het maken van opstellingen van snelvuurgeschut voor de nabij-verdediging in vier forten is als eerste termijn een post van f 106 500 en ten behoeve van het maken van batterijen met daarbij behoorende munitiemagazijntjes en ander onderkomen van beton als eerste termijn eene som van f 55 000 op deze begrooting uitgetrokken. Men verzocht te vernemen, hoeveel in elk van beide gevallen de totale kosten zullen moeten bedragen.

Het voor de voortzetting van den aanleg van beplantingen uitgetrokken bedrag werd hoog geacht en gevraagd werd of na de aanwending van dit bedrag de aanleg van beplantingen zou zijn voltooid.

Men vroeg of het in de bedoeling ligt der Regeering, wanneer de proef met het aan te schaffen, verplaatsbaar, electrisch verlichtingstoestel tot verlichting van het voorterrein van inundatiestellingen slaagt, alsdan meerdere van deze toestellen aan te schaffen en zoo ja, hoeveel.

Naar aanleiding van het bedrag van f 150 000, op deze begrooting uitgetrokken om te kunnen voortgaan met de, in het loopende jaar, aangevangen installatie voor de drinkwatervoorziening op het terrein aan het Nieuwe Meer, werd de vraag gesteld, of mag worden aangenomen, dat de capaciteit van deze installatie, zelfs wanneer bij het in de Memorie van Toelichting betreffende de loopende vestingbegrooting bedoelde onderzoek zoude blijken, dat deze tot 15 000 M³, zou kunnen worden opgevoerd, voldoende zoude zijn voor de bevolking, die bij eene insluiting van de Stelling zich daarbinnen zoude bevinden en zeker op het dubbele moet worden geschat van de bevolking, die in vredestand binnen de Stelling is gevestigd.

In ééne afdeeling werd gevraagd of het vraagstuk der drinkwatervoorziening niet op goedkooper en meer afdoende wijze tot oplossing zoude kunnen wor-

den gebracht door toepassing van het stelsel om door middel van Ozon het drinkwater te steriliseeren en werd de aandacht gevestigd op een artikel in *Het Vaderland* van 9 October jl., waarin deze oplossing wordt betoogd.

Men verzocht te vernemen voor welke werken ter voortzetting van de in het loopende jaar aangevangen installatie voor de drinkwatervoorziening het thans uitgetrokken bedrag van f 125 000 zou worden besteed.

Art. 2. Naar aanleiding van de opmerking eenerzijds, dat bij het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1902, ter bestrijding der uitgaven voor de voltooiing van het vestingstelsel bijna f 100 000 meer wordt gevraagd dan bij het VIIIste hoofdstuk der loopende Staatsbegrooting ter bestrijding van de bedoelde uitgaven werd toegestaan, werd anderzijds er op gewezen, dat bij de bepaling van deze som rekening moet worden gehouden met het vermoedelijk beschikbaar blijvend bedrag over het naastvoorgaand dienstjaar der vestingbegrooting en dat over het dienstjaar 1900 dit op ruim f 63 000 meer dan over het dienstjaar 1901 kon worden geraamd.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 4^{den} November 1901

VAN HEEMSTRA.

VAN KARNEBEEK.

SMEENGE.

RÖELL.

MICHIELS VAN VERDUYNEN.